

Juan Cankar

Erösike

nova izdaja

V Ljubljani 1902
Tiskovnik L. Schenkner

Helena.

šla si mimo mojega življenja
in si me gredoč pozdravila;
šla si, enkrat si se še ozrla,
samega si me ostavila.

in ob uro listi
šla si mimo kakor lihe sanje,
jaz sem videl te in sem spoznal,
da sem sam na vsem širokem svetu,
da sem sam bil, da sem sam ostal.

Jolej stojim pred svojim pustim domom,
zame ni več proga ne ceste,
si greš dalje, komaj še te vidim,
v solnce se bleščiš ti lažje.

—
 Oj ta noč milobe polna!
 Taka noč je bila takrat
 ko je Romeo stegnen
 stal pod oknom Julije.

A nocoj po beli cesti
 izprehajamo se trije;
 zdi se mi, da čutim v lica
 njenih ustnic gorki dih.

Moj prijatelj se prikloni,
 da v oči ji vidi sladke,
 in roko ji mehko stisne
 in šepet ji zaljubljen:

„Druša moja ljubezniva,
 glej kam dol uslove tihe
 kak blešče se v mesečini,
 luna svet se na dnu.“

/.

Ali ni svetla in krasna
 kot visoko tam na nebu?
 V srcu mojem slika tvoja
 svet se tako ljubo."

In nagnila se je k njemu
 in molčala ... ali mene
 pa je v srcu zabolelo
 in govoril sem se jaz:

"Glej, kakšna v valovih svetlih
 svetli luna se nahljivo,
~~kakor da nestopno čaka~~
 kot bi čakala nestopno
 zaročenca poznega."

Glej, kakšna v valovih tihih
 sladko bi se tam sanjalo!
 Tam bi srce pozabilo
 kar čutilo je nekdaj."

/

Skrahom me pogleda ona
in vai trije obmalčimo;
luna sanja tam visoko,
sanja kiko v dnu valov.

Nad menoj se prva zvezda
jasno zabliščala je,
lahna sapa se z borovi
vrh gore igrala je.

Tam od vzhoda, iz ljubljane
like pesmi vstajajo,
kam iz gorke svetle sobe
k meni gor prihajajo.

Zmirom tišji so akordi;
komaj še dotikajo
se klavirja prsti njeni,
roke se umikajo,

blodijo in krepenijo
in beže; in iz oči
raste blodni kresni plamen,
raste, išče in beži.

./

8.
Plasen zvon - in omahnile
so utrujene roke,
Se spomin - njezgovih uslen
ustna njena se šisčé...

Noč je legla na Ljubljano,
pesem umolknila je,
nad goró se z rožicim žarom
luna zasvetila je.

In takrat sem predstavil jag
 Heleni grad Krasan,
 najlepši grad, kar jih je kdaj
 obžaril solnčni dan.

Ponosni slebri mramorni
 kipijo do neba,
 in streha se visoko kam
 od zlata lesketa.

In če z balkona se ozrem
 po svetni narokrog,
 dekler mi sežejo oči
 sam zelen senčnat log.

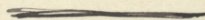
Tam gosti se srečujejo,
 sedijo na klopek,
 in prav do grada se glasi
 njihov veselí smeh.

/.

Med njimi ona - kak gori
 del reče ji obraz!

Pozabljen v skitih topi kam
 samevam stares jaz.

Uvela roža se suši
 na poti pred menó,
 iz njene roke padla je
 košla je tod mimo!

Od tam kjer spava jasno solnce,
iz krajev belih lotosov,
oj čarovnik, prileti k meni
od Gange zelenih brezov.

Prinesi meni vse bogastvo,
najlepše bisere morja,
sejdelaj mi gradove svetle
od mramorja in od zlata.

(part bi) — Odkupim ti jih za življenje,
kaj ~~močem~~ zdaj z življenjem je?
Samo denotek mi se prsti,
samo še čisto kakok čar.

« Pogled, Helena, te gradove,
ta blest zlata, demantov žar,
¹⁷⁷ pogled, to je življenje moje,
poklanjam ti ga v zadnji dar.

Kaj mi že blede moje lice?
 Kaj mi že molen pogled moj?
 Pogled na vzhod, že sije luna,
 umreti moram jaz nočoj.

Samo nočoj, nočoj me ljubi,
 * poljubi me enkrat samo,
 da na gorečih svojih ustnih
 nebesa meni se prično... "

In iz dverane zazveni spet
 razkosen valček, bum in smeh,
 in v plešu ji kelo krepeče,
 ljubezen ji gori v očeh.

Noč jesenska je tam zunaj,
 ni ne zvezd, ne lune jasnne,
 moje srce je otožno,
 ni ne sreče, ne solazke.
 Da razjasniš mojo dušo,
 pridi blizu iz svetle čase,
 da pozabim te, Helena,
 pijem zdaj na tvoje zdravje.
 Dneva ni brez solučne luči
 in četudi zvezde glave
 lepše kakor kdaj gorijo;
 dneva ni brez tebe zame,
 ni brez tebe ga, Helena.
 Bog te živi, deklet drago,
 ki ljubit me ne moreš —
 a povej, kako bi rade
 rože brez svetlobe solučne,
 in povej, kako brez nade
 moglo bi srce živeti?
 Ja ne srečam te nikdar več,
 da pozabim te, Helena,

^{TO}
~~Prijem~~ zdaj na svoje združenje.

Ali roka mi omahne.

O povej, kako bi rastle
rože brez svetlobe solučne?

O povej, kako brez nade
moglo bi srce živet?

Kebo' gori od zvezd nestetih,
 z gore pihlj's zefir lehak,
 neguano & hrepenceje diha
 ta rosn'i mrak.

Na jasnem nebu sanja luna,
 pod nebom sanja tihi svet,
 da bajni večer jaz bi sanjal
 pač tisoč let.

Kako prelepo v mesečini
 obraz tvoj svetli se nočoj,
 kot sladka bajka bajnopoln je
 pogled mi tvoj.

Pri meni si v lepoti jasni,
 kraj naju ta večerni raj...
 Kako je krepkalo srečno
 srce sedaj...

/

A to je bilo davno, davno,
 in ne pounce se nikdar.
 Jesen je; nad menoj sblake
 podi vihar.

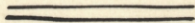
Po cesti hodim sam, pozabljen...
 Kaj blodi motno mi oko?
 Helena! — Ali ne pozna me
 in gre mimo.

Iz moje samotne, grenke mladosti,
 vse polne ponižanja, polne bledosti,
 se svedijo tako tvoje oči;
 v nelepem življenju sled Neizrekljivega,
 sredi večne smrti sled Večnoživega,
 ta luč nengasljiva sredi večne noči.

Ves se mapken in slab sem zdel na rame
 srpljenja križ, pripravljen game;
 moje mlade oči so gledale v noč —
 so gledale, glej, in kam je vstajala,
 da kam od izhoda je luč prihajala —
 že sem se slutil krepetajoci.

Že so se stresale moje duše peroti,
 že si je hitela vesela naproti,
 prišla si, ~~in~~ Bog ^{sem} je prišel s teboj;
 in vsenaskoli se luč zasvetila je,
 čez življenje se moje luč božje razlila je,
 čez to krnjevo pot, ki je delež moj.

Ti si Bla — Bog s tebo! — a luč je ostala,
 svetlo krepenje, ki si mi ga dala
 gori zdaj v meni vse dni in noči,
 gori zdaj v meni sredi vseh bridkosti:
 in iz moje samotne, grenke mladosti
 se svetijo tako tvoje oči.

Iz lepik Casov.

Oj ljubica iz prejšnjih dni,
 iz polpozabljenih jasnih dni,
 tako krasna, tako sladka
 noč je mimo okna stla.

In moje oko kot prejšnje dni
 zamisljeno za njo stoji, —
 kako bi objel jo pretesno,
 kako bi poljubil jo pregorko.

Ja njo stoji oko solžno,
 pri srcu je meni tako težko, —
 pozabila name je kôžvekdaj,
 a jaz je ne morem nekomaj.

Plavala je luna med oblaki;
 mirno spalo mesto je pod njo;
 in midva po cesti sva hodila
 in sva o ljubezni govorila
 in objemala se pretesno'.

Kje je pomlad, kje je deklet moje!
 Hlašč meglen je nad zemljo razdel,
 v snegu skiplje pod nogami cesta,
 lepa ljubica mi je nezvesta,
 v srcu mojem pa je hladna smrt.

Pokopal sem svojo ljubezen
in vse svoje lepe želje,
da več bi ne našle poti
v to srčno moje srce.

Al kadar obožine, samotna
razgrne se noč nad zemljo
pa vstane ljubezen iz groba
z nekdanjo čarobno močjo.

Vse davne, pozabljene pesmi
iz groba prikajajo,
kot plavne, polnočne sence
nad mano plavajo.

In srčni straz mi hladijo
ljubeče, bele roke...

Tam zunaj sanjajo zvezde,
verlov pod oknom Dune.

Tam sredi morja, tam sredi morja,
 tam čolna letita dver;
 oblaki zakrivajo nočno nebo,
 srdito se črni valovi lepó
 in čoln se zadene ob čoln.

In prvi zleti čez široko morje,
 če vóel je viharju, kolo vé;
 in drugi več doma ni našel nikdar,
 ob valu visokem zdrobil ga vihar,
 z ostanki se morje igra.

Saj to že davno sem na tihem slutil,
 in glej, naposled je pislo tako —
 hladno si dala roko mi v slovo;
 sej to že davno sem na tihem slutil.
 Četudi solzno bilo ni oko,

Bog sem vé, kaj sem pri slovesu čutil.
 Saj to že davno sem na tihem slutil,
 in glej, naposled je pislo tako.

Visoka stena je med nama vstala,
 na eni strani noč, na drugi dan;
 in tebi si je zelaj svetlejša stran.
 Visoka stena je med nama vstala; ##
 a takrat, ko bo tvoj obraz solzin
 in bled in suh — prepogno bo de pala..
 Visoka stena je med nama vstala,
 na eni strani noč, na drugi dan.

Brečala sva se na cesti,
 zgrudèl je njen obraz,
 v slà je gledala devica,
 v stran sem se obrnil jaz.

Ljubica, le hitro, hitro,
 ne obrčaj se nazaj:
 že so popki spet pogzvali;
 zunaj si je gorki ~~dan~~ maj.

Kerker Dijana od mrzlega mramorja —
 Lila je in hladen svoj blede obraz;
 ali poglej samo, tja na zahod poglej:
 solnce umira in prišel bo čas —

prišla bo noč nad gozdovi Sumecini,
 luna bo videla nad daljino goró;
 glej, že s koraki boječini, lahniimi
 stopajo sence v alejo temno.

In oživela bo roka od mramorja,
 zblepetalo bo svoje srce;
 z molčnim smehljanjem, ah, z ustni dehtecini
 padla boš meni v ljubeče roke.

Kaj boš zakrivala
 plašni obrazek svoj;
 kaj boš obračala
 pogled od mene?

Čas je bil, ljubica!
 Tího zdaj v grobu spi
 tvoja in moja
 vesela mladost.

Sanja sem bajke
 o duhu vijoličnem
 in nad njo plavajo
 lunini žarki...

Daj, le odkrij obraz...
 Okno zagrniva,
 da ne boš slišela
 slavčevih pesni —

/.

da ne boš videla
revice lilije,
plašno drhtecje kam
v vetru polnočnem.

Po cesti sam z gospo prelepo
 graščak se vozi na sněh,
 sladko zvené srebrni zvončki,
 kot ljubice veseli smeh.

Kako je vzdramil dušo mojo
 srebrnih zvončkov tenki glas!
 In splavala je daleč, daleč,
 tja v mojo ljubo, kaho vas...

V visokem snegu jo zavijem
 naravnost v topli vinski kram,
 sam vam je čudoslado vino,
 prelepa je kočajka sam.

"Oj ljubček, dolgo ~~je~~ je že tega
 kar bil si zadržek pri nas..."

"To mi nič čudno, draga moja:
 keró kudo je zunaj mraz —

Tako' hudo' je mraz tam zunaj,
 da nisem mogel set peči;
 pa ljubica, zato' ne misli,
 da moje srce gorko ni.

Jolaj naj ~~steži~~ sneži, naj brije veter,
 naj zgrne se ned narna noč —
 kaj meniva za so se midva
 na gorkem se objemajoc' — "

Od daleč se glasijo zvončki,
 v ledeni večer sneg prši,
 a moja ljubica prelepa
 v naročju drugemu sloni.

O maku sedim na vrhu
in v zvezdnato gledam nebo,
iz srca k nji pesem odplave
kjer daleč na tuji zemlji.

Tam daleč na tuji zemlji
pa oha ob oknu sloni
in gleda v daljavo in sluti
in solzne so njene oči.

Jaz sem se čakal
 ob poznem mraku
 in z mano so čakali
 beli cvetovi
 in tam nad vrhovi
 so tiho plakali
 mehki glesovi
 oddaljenih strun.

Sence globoke
 so se razdelile
 svoje plašne rōke
 so razgrnile
 zavese temno...

Kako sva se ljubila
 v poljubih vročih,
 v beedah polglesnih, ~~šepetajočih~~ ~~šepetajočih~~.

Visoko na sinjem polji
 so vzprepetavale
 srebrne zvezde
 in naoholi
 so pesmi zaljubljenih plevale.

Odprla se je čudovita noč.
 Tisto noč so zapeli
 znamenitni zvonovi;
 kako so vstajali
 i njih prešerni
~~čudoviti~~ glasovi
 pod zvezdami drhtecimi,
 kako so prihajali
 bližje in bližje
 s kakimi sinčecimi...

Ana, Anica, ljubica moja,
 so je najina duša, Anica!
 Duša najina plava na perotih neizmernih
 v teh pesniških večerih
 po neskončnem nebu,
 in vsa ta čudovita noč naokrog
 so je ~~prezljiva~~ ^{ljubezen}, so je Bog,
 so je najina duša, Anica...

Luna je vstajala,
 strune so sanjale
 okripo mehko
 iz Margarete.

Daj da poljubim tvoj beli vrat,
 tvoje kipeče, barjunaške laske,
 zadnjikrat, Anica, zadnjikrat.
 Dvigni obratek svoj, Anica,
 nagni glavo na mojo ramo,
 da vidim še enkrat tvoj smehljaj...

~~Če ne bojiš se~~, Moč je v parku
 in platane sanjajo,
 črne veje trepetajo,
 tiho se pisklanjajo;
 tam od daleč motni glasi
 jutranji odmevajo,
 v hladni megli rozni listi
 strahom zdrhtlevajo.

Ali ti ni mraz, Anica?
 Tvoje roke so tako hladne,
 stisni se k meni, Anica!
 Tiho, ljubeče se zgrinja nad nama
 samosno jutro,
 kakor bresova, mehka roka
 boža po licih to rajno dihanje
 speti roj,
 Stisni se k meni, Anica!

/.

Ali v parku je zasumelo
in od vzhoda prihaja dan
prsti rožni, krepkajšči
dvigajo beli pajčolan...

Bogno je, Anica, Bog o teboj!
Kadar odidem, ne glej za mano,
ne stoj ob oknu, ko pride vlak,
ne stvaj, Anica, roke nad čelo,
ne kliči me z rosnimi očmi;
glej, kaplje gienke so pušile do roba,
do vrha napolnjen je kelih moj.

Bog o teboj, Anica, glej, zasijalo je
rosno glasno nad platanami,
lahke megle kakor sanje
plavajo nad poljanami.

Bog o teboj, Anica, Bog o teboj, soluce,
Bog o teboj, jasni, veseli dan,
noč neigmeva se zgrinja pred mano,
vlak hiti dalje čez rosno ravno.

Zasmelo je zeleno morje
 v toplen dihu iz Italije,
 mrak je ^{padel} ~~legel~~, na obzorju daljnem
 plavala je črna ladija.

Jadnji blede žarki od zahoda
 zablesčali v rosnih so laseh,
 na rokah so belih vztrepetale
 svetle nebrne zapovednice.

Dvignilo se je nebo večerno,
 moja duša se je dvignila...
 Trudne bom oči zakril z rokami,
 z lahkimi koraki stopil dol -

dol v smeco, neizumerno večnost,
 tam bom legel na zeleni mah,
 tam bom sanjal lepe dolge sanje,
 morje bo smelo nad menoj.

Na mojo pot ne trosi rož dišecih,
 temna in strasna pred menoj leži;
 cvetovi mladi vsi bi oveneli,
 v režjete maske bi okameneli;
 smehljaji tvoji sedi leh noči.

O Snica, vse moje lepe sanje
 razpale so že slavno v prst in prah,
 vse kar sem ti govoril, vse zlagano,
 pod kaljo z biseri in glason, skano
 sem skrivatel svoje duše ^{blede} ~~tihi~~ strah.

Pred mano hodi smrt s kosarkom litim,
 polaga mi na pot svoj temni prst
 in luč ugasa, moje cvetnje vene...
 nič ne žaluj, obrni se od mene
 ti ljubica, pred mano hodi smrt.

Oblabil sem ljubezen tvojo čisto,
 ostrunil sem nedolžno tvojo dušo,
 zasmeh in laž so bile vse prisege,
 besede moje sladke v tistih dneh.

Goreli so mi še poljubi tvoji
 na urocih ustnicah in ^{že} jaz sem sanjal
 o njenem kledem, mramornem obrazu,
 o njenih tihih, žalostnih očeh.

In ti si to slutila, Anice,
 molče so tvoja ustna bepredala
 in gledala si mi v oči in sliakom
 ugasel je vesel tvoj nasmeh.

Ah ne verjemi, da te ne ljubim,
 jaz plakam po tebi,
 ah v tej samoti, v tej žalosti svoji
 klicem te k sebi.

Noč se je temna nad mano zgrnila,
 roke je smetne mi uklenila,
 duša je moji ugrábila krila.

Pridi k meni,
 vrata od ječe moje odkleni,
 roko ljubčo koag vrata mi deni,
 daj mi solazhe, Anica.

Zavela je zima po mojih urteh;
 moje mlade sanje, v bolesti rojene
 s solzami skropljene,
 ah vse so usekle v teh mrzlih nočeh.

Kako sem blodil ves čas, vso noč
 po polih neznanih brez pokoja;
 srce izmučeno, ljubice moja,
 se vracam zdaj k tebi nepetajoc.

To svojo mladost prihajam k tebi:
 Ti mirna, ti jasna, roke mi odpri,
 daj da se ljubim, da se opijem,
 da se brezsvetno k tebi pivijem
 sredi te dolge, te tihe noči.

Noč prihaja v mojo tiho sobo,
 luč umira pred menoj na mizi,
 v združit iskrah že trepeče plamen;
 noč prihaja v moje srčno srce.

In na stenah ustajajo počasi
 temne sence z bleedinimi strazi,
 name gledajo oči globoke,
 bližajo se mrtve mi roke.

Izsušena je so moja lica
 in izpraznjena je moja duša;
 vse razprosil sem bogastvo svoje,
 vse do dna izpraznil svojo dušo —

zdej je tukaj veliki bankrot.
 Luč umira pred menoj na mizi,
 name gledajo oči globoke,
 bližajo se mrtve mi roke.

Dunajski večeri.

—
 V bogatih kočijah se vozijo
 baroni, belje, bankirji,
 mino mladik kostanjev, skoz jasni večer,
 ob nas siromakov spalirji.

Poznam se obraze, se tihe oči,
 lokave, mežikujoče;
 sarku, ki na čelu zapisan jim je,
 izbrisati ni mogoče.

V glaci-rokavicah se skrivajo
 satinski dolgi prsti —
 da, kadli so in prešestvali
 in ubijali vse po vrsti.

Im Raj je napravil pravični Bog?
 Nasul jim je bogastva,
 blaga in časti in odjel jih povrh
 se z glorio veličastva.

/.

Tako se vozijo ti latije
 * in hudo mi je sironaka,
 ves bruden in lačen in ves bolan
 se spotikam ob vsakem koraku.

O kaj sem ti storil, prevecni Bog?
 Ali nisen nad tvojo dvornil?
 Pokazi mi v pismu zapoved svojo,
 ki ti je ne bil prelomil!

Preštetel sem in kadel sem
 in ubijal — preštel vse sile,
 ki so me ljubili; razžalil sem
 in ubil njih ~~na~~ duše čiste.

In svojo dušo, nedolžno vas,
 sem bil razžalil, oskrunil,
 ubil sem jo — o dolg račun,
 ki sem ti ga naračunal!

Zdej prihajam z njim: Placilo sem!
 Kakor drugim, tako tudi meni!
 Zdej krkam na vrata: Placilo sem,
 salsdivaj račun posileni!

—
 V sanjah težkih sprava mesto;
 vse temno, mrtvo;
 a tam gori v svetlih zvezdah
 svetli se nebo.

— Trepetaje, v mokrih ~~zvezdah~~ svitani
 zvezde se blešče,
 kakor na nedolžnem licu
 srebrne solze...

Daleč, daleč tam za goro
 v sobi luč gori,
 pred svetilko moja lepa
 ljubica sedi.

In sedi in v belih rokah
 pisemce ime;
 čita... čita in obožuje
 bolno se smehlja.

/.

„Tam v brezročnem, tujem svetu
sam je dragi moj;
sam in zapuščen sam daleč
plaka za menoj.“

Oh nesrečnica, da k njemu
tja ne morem jaz,
da objamem ga, poljubim
bledi mu obraz...“

In glavo na belo roko
naslonila je;
solza se očesu plavemu
zanesla je...

„Kaj ji kebi, fant moj dragi,
da tako molčiš?
Kar sva pisla iz kavarne
nič ne goveriš.“

Ne zameri - čudno mi je
danes krog srca,
ali dušica, to prejde -
glej, že sva doma...

O ne, ne hodi več od Lukej,
 samo^{ta} nočaj me, ljubček moj;
 tako mi je prsto in srčko,
 noči je mene strah nočaj.

Oslani, čisto k meni sedi,
 v naročje svoje vzemi me,
 gorko poljubi me na ustna,
 poljubi in objemi me...

Skrasna je noč... Kadar vse mesto
 sam zunaj dremno, tiho spi,
 takrat trepečem od bojazni,
 z roko zatiskam si oči.

Nad mano sije svetlo solnce,
 veselo, jasno je nebo;
 tako lepo zvone zvonovi
 in fantje skozi vas pojo.

/

In samo solnce, same peani,
in sam velikonočni čas,
nedolžno gro' oči' otroške
in mlad in lep je moj obraj.

Bojim se te svetloke krasne
in vzdignem se in gledam v noč,
a tam iz črne teme vstajajo
obraj upal, umirajoč.

Bledo je lice, sečeno,
v očeh se svetijo solze
in vele nastnice stozno,
ljubeznipolno govore:

"O deke, ljubo deke moje,
zerkaj: bojiš se majke ti?
Saj ti si v grob me zakopala,
iz lic mi izesala kri..."

O ne, ne ne hodi več od tukaj;
sermo nocoj ne, ljubček moj;
seko' mi je pustó in seško,
noči je mere strah nocoj.

Vzdah opojen, težak; bledih luči svet
na obrazih mrje osinelih;
v teh pogledih pijanih utrujena strest,
poželenje na ustnicah velik...

O ti grešnica krasna, tako hladno,
tako blede je svoje lice,
in v navoči leno kakor mrtve leže
svoje drobne, stroške ročice.

Kakšna trudna bolest na teh sivih očeh
na teh ustnicah tenkih, prosojnih;
ko je slikal prelestnico Tician
gledal sebe je v sanjah opojnih.

Na obrazu trepeče, kot lumen far
greha, strasti poslednja masoka,
in srpljenja, kesanja zaduhla noč
iz nvelega diha živoka.

/.

In srcé se mi širi, oko' strni —
 kakor plášč se kraljevski ovija
 veličastvo pregrehe, popalosti kras,
 svoje duše temná tragedijā...

„Kaj ti pride na misel, ne bleedi tako!
 Tja poglej, kako stikajo glave!
 Ja krenotek obrni se malo v stran
 pa naroči mi časo kave...”

In dviga in širi se vroče obzorje,
 na nebu razpaljenem solnce gori,
 vsa zemlja potaplja se v diamantno morje,
 v polopranju, utrujena v prahu leži.
 Tam daleč ječi preperelo drevje,
 kot gole, kosične roké
 razpenja in krči temno vejevje.
 V oči skeli zrak sežak in suh,
 na prea pada spojni duh
 razpalih kvevit rož.

To je tempelj njen, jaz klečim pred njo.
 Kipi in trepeče ji belo telo,
 prozorna megla je po udih razlila,
 prelkana s kristali od solčnega sveta;
 na polne ramé
 valijo megocno se črni lasje,
 in njeno oko, prozeljivo in mokro
 blešči se kot brušen nož.

In v dušo kipečo in v srca duò
sesá se mi njeno pokotno oko;
v bolealnem razkosju teló mi trepeče,
v objem se mi dvigajo roke drhleece ...
Glej! prahu nesvesten kleči pred teboj
in ljubi in moli te suženj svoj —
Venus, Venus!

Ne vstajaj, ne vstajaj, ne glej me tako!

Pod poljubi ti ustna drhtijo,
v mojih rokah krepeče ti belo telo,
sed groze ti lica bledijo —
ti ljubica moja, čemu ta strel?
Čemu se ozira tvoj pogled plah
nemirno na duri, na okna?

Po večji odmeve neznani korak
ob pozni, polnočni uri,
pred oknom se ziblje črno drevo,
na steklo deževne kaplje bijo,
v vikarju se stresajo duri...

Ne boj se, ne vstajaj! Nikogar ni...
Otrok tvoj v zibelki mirno spi,
tvoj mož sedi v krčmi in pije.

Zunaj pod ohlajenim nebom
 sanjala je noč jerevska;
 ali midva, roko v roki
 v polumraku sva sedela.

"Ne poljubljay me več, draga,
 več ne reci, da me ljubiš —
 s svojo skrajšo neposredno
 pogubila si mi dušo.

Na pohodnik svojih ustnih,
 v poželjivih svojih rokah
 stopa predme v rožnem svitu
 zapuščeno dekletle moje.

In temno je vse krog mene,
 v srcu mojem temno, prazno,
 in zagrnil bi si lice
 od samote, od kesanja."

/

Temni kodri so se vili
nad obrazom njenim belim,
na oči je njene legel
solznotruden pajčolan.

"Ne poljubljay me več, dragi,
več ne reci, da me ljubis —
s svojo strastjo nepošteno
ti pogubil si mi dušo,

in temno je vse kraj mene,
~~temno, prazno~~
~~in srce moje~~ v srcu mojem
kadar plaka moja mati
in preklinja me moj moj." "

—
 Od ulic do ulic, križem po mestu,
 brez smotla skozi zimsko noč,
 v survit ivje, roki premrzle,
 ubog, krepetajec.

Je je legla meglà, svetilke gorijo,
 že liho od tod, od doted
 vragabundi brez doma, lokavi, boječi,
 nastopajo težko pot.

— Od ulic do ulic, križem po mestu —
 in Bog je pogledal z neba
 in se je usmilil popotnika, rahlo
 dotaknil se mu je srca.

In luč je predsmrtna v srcu zasijala,
 zasijal je predsmrtni mir,
 in z lahkim korakom po cesti samotni
 proti domu skozi zimski večer...

/.

Ka postelji moji umira človek
kolan izgubljen kot jaz,
njegove oči, vesele in sike,
mi gledajo mirno v obraz.

O sebi sem sanjal vse dolge večere,
 kako sem te čakal, a tebe ni bilo,
 ah nis' me čula, kako sem te klical —
 in zolaj, zageljena, prišel je čas...

Glej, vse moje ročne, diséče rože
 nocoj so razpale in v prahu ležijo,
 in solnce, to lepo, veliko solnce
 ne vrne se nikdar in nikdar več.

Najtisjega zvoka drhteče strune,
 ne bledega žarka oddaljene zvezde —
 in ti si pred mano, jaz čutim tvoj pogled,
 ah nagni se k meni, objemi me!

Da položim to trudno čelo
 na tvoje ljubice, mizle roke —
 ah nagni se k meni, ti zageljena,
 ti mirna poslednja noč!

Romance.

Španska romanca.

Onica, če ti je dolgčas
daj mi v roko mandolino
in zapojem ti romanco
iz prelepih davnih časov,

iz prelepih onih krajev,
kjer na mauriških balkonih
donne blede, črnooke
o ljubezni sanjajo.

Vse nebo se je kopilo
v meščini, in na dnevje,
na sunece, temno listje
padali so diamanti.

Tam v aleji v ravni vrsti
stala debla so visoka
kakor črni jezuitje
pod zelenim baldakinom;

/.

a ob poti rože tihe
čakale so hladne rose
in vdpirale so plerino
svoje čiste kelihe...

Don Juan in donna Ana
sta hodila po aleji,
v srcu žalost neizumerno,
mnoge solze na sturžu.

"Duša moja, glej, že vstaja
tiha zora na izhodu,
hladno jutro diho v zraku,
gretnije jutro moje sreče.

Le še enkrat me poljubi...
Noč in smrt bo zdaj pred mano -
kamor stopi moja noga
bo ~~fl~~venela ročna krava..."

In ljubeče okrog meata
peložila mu je roko,
a tam v parku kolni slavec
je zaplakal listi čas.

/.

„ Ah ostani še trenutek
 ti moj dragi; kaj je meni,
 kaj je meni to življenje
 brez poljubov tvojih gorkih? "

„Kadar bom pri oknu stala,
 gledala za sabo, dragi —
 obledela, ah, bo zora
 od bridkosti v mojem srcu... "

Solnce se je dvignilo;
 in v tem hipu je vzdrhtelo
 ročno listje v tihem smehu;
 zasmejale so se rože

ob aleji; in od smeha,
 od neskončne veselosti
 so se tresli jezuitje
 pod zelenim baldahinom;

svetle solze na obrazu
 gledala sta si v oči
 in smejala sta se glasno
 don Juan in donna Ana ...

J.

Josa vstaja na izhodu —
Anica, podaj mi reko
in obriši solzne lise,
smejva se kot snadur.

Lulamiš.

Kako ~~hiti~~ blešči se morje to
v demantih in kristalih,
Kako pohotno ziblje se
v razkošnih mehkih valih.

V tem burnem plesu od strasti
selesa kipekajo,
Krog belih neloj kot megli
kavčice plapolajo.

Iz zlatih karp tako sladko
vroči pesmi: Koprneče
in srce plaka in drhti
od žalosti, od sreče.

Visoko dušer nad zemljo
svoobodna, srečna plave,
Kot na perotih dviga se
do neba, do Jehove ...

/.

Ob belo róko Salomon
 opira trudno glavo,
 na čelu mu leži oblak,
 sko' strmi v daljavo.

Ne mehki udje mladik žen —
 sestradane, drhteča
 telesa tam pred njim stojé,
 preseča in grozeča.

Begupno k njemu dvigajo
 kosečene, vele róke,
 umirajoč strnijo vanj
 sčí temné, globoke.

In zlate strune pojejo
 mrtvaško melodijo —
 poslednji vzletiki sužnjih pro
 nocej iz njih zvenijo ...

Ob belo róko Salomon
 opira trudno glavo,
 na čelu mu leži oblak,
 sko' strmi v daljavo ...

In mehko, ~~valdo~~ ^{placno} k njemu se
 gorko belo privije,
 in sladek balzam v težko kri
 sedaj se mu izlije.

„Zakaj ti je oko temno
 in duša nevesela?”

Zakaj ti blede žilost je
 nocoj srce objela?”

Ljubezna tvoja je murja,
 se komaj porojena —
 kaj hočem jaz brez nje, povej,
 nesrečna, zapuščena? [“]

Relepe sanje, ljubica,
 poslal mi je Jehova —
 zrkej, to sam on vé, modrost
 velika je njegova.

O nagni k meni, Sulejmit,
 prebele pri svoje —
 pogine naj ves Izrael,
 ti si kraljestvo moje!

Na svatbenem potovanju.

^u
 Jaslo je solnce. V tihim mraku
 zagrinja se deljava,
 kot bela tica ladija
 po temnem morju plava;
 na krovu pa vlad mož stoji,
 mehko na prsih mu stoni
 prelepa mlada žena.

In od zahoda, od neba
 je senca se spustila,
 po morju sem je plavala,
 Bez krov se je nagnila.
 "O ljubček, ljubček, kaj molais,
 zakaj v sliki tako bledeis,
 zakaj se v steni ogirais?"

"Poglej, nevesta, o poglej
 kam blede, mlado ženo,
 o! moja ljubico bolno,
 bolno in zapuščeno;
 ob krovu mirno kam stoji,
 na golih prsih pa ji spi
 otrok moj zapuščen."

„Oj zbudi, zbudi se, moj moj,
 pri tebi jaz sem sama,
 krog najin morje je samo
 in pa nebo nad nama —“

„Kako me vabi spet nočoj
 s pogledom žalostnim seboj;
 da ljubim jo kot nekdaj.

Kako je belo nje telo,
 kako sladko nje lice,
 in moje dele za menoj
 izbeza že ročice;
 že padeta v morje temno...
 Kako me vabila seboj —
 o ženka moja, z bogom!“

Romantika.

Na zemlji noč temna leži,
tam v cerkvi mlad menih kleči:
" O večni Bog, gospod sveta,
ti gledaš mi na dno srca,
na dno srca, kjer noč in dan
se unovic križa greh strdan.
Le ona polni mi glavó,
poveša jaz gledam njo, le njo;
kot večne luči svet žar
gori sčr prelepih par,
kot žarije večerne kras
neheski svet se obraj.
Kako kipi mi vroča kri,
kako si je srce želi
kedr jo vidi jo sčr.
O Bog dobrotni, ti me čuj,
ljubezni grešne me varuj!"

Na zemlji noč temna leži,
tam v cerkvi deklara kleči.
" Ti veš, Madona, kaj trpim,
ti sama veš, kako grešim.

Ne tečejo mi več solze,
 nabeden vidih več ne pove
 kako umira mi srce.

Le k njemu sili moj korak,
 le njega vidi pogled vark;
 njegovo lice je bledo,
 vse belo kot mrtvaški prt,
 temno njegovo je oko,
 iz njega gleda tihla smrt;
 in kadar stopi pred oltar
 obkroža ga svetniški žar.
 O ti, Madona, ti me čuj,
 ljubezni grešne me varuj!"

V sanjah polnočnih spava svet,
 s kopreno lunino odet;
 in sredi cerkve, bled in tih,
 leži tam v Kristi mlad menih.
 "O Bog, ti duši pokoj daj,
 ti sprejmi jo v nebeški raj!"
 Ko zvon mrtvaški odzvoni
 dekle na postelji leži,
 obraz je bled, mrtve oči;
 kinj pozlačen drže roke,
 ob odru lilije stojé.

Sultanove sanjale.

Vsi negirji in vse paše,
vsi klečali so pred njim:
"Slava ti, nebeško solnce,
slava, sultan Ibrahim!"

Kolikor jih je sedelo
na prestolu kedaj popred,
do kolena ti ne reže
niti prorok Mahomed.

Ah, kedär ke vzame Allah
k sebi v svetli sedmi raj,
kaj bo z nami, kaj bo z nami
s kletci tvojimi kedaj!"

In so karneli, jokali,
in še bolj in zmirom bolj;
on pa sname z nog sanjale,
položji jih na prestol.

/.

~~„Ne prestanite, odnosi,~~
~~se žalujte še naprej~~
 „Ne prestanite, odnosi –
 meni se mudi v harem,
 tukaj so sandale moje
 pa čistite jih medtem.“

Im vse paše, vsi vezirji,
 vsi kileli so navskriž:
 „Oj sandale, naša radlost,
 o naš bog, naš paradiz –“

To poskoci kakeat sultan,
 do jim zakriči v obraz:
 „Oj vi tepci, ~~in~~ vi sleparji,
 kaj ste rekli, da sem jaz?“

Muham je na prestolu
 in je solnce, in je kralj,
 na prestolu so sandale
 in vsi kralji je per sandal.

Deni jih na ogle, suženj
 pa jih ženi ~~na~~ krog
 po bazarjih: „To so klapci
 in sandale so jim bog!“

Intermezzo v nebesih.

Visoko tam nad zvezdami
 ob sknu Bog stani
 in Izraelu angelji
 stožno govorí:

* Oj smrtni angelj Izrael
 pogledi na zemljo,
 poglej pod nama starce tam
 kako strmi v nebo,

kako vzdihuje, molí svet:
 Le eno si želim
 popred ko pred obrazom ti
 na smrtni dan stojim.

O daj mi gledati, gospod,
 prelepe listi dni
 kot nam jih prorokujete
 Tolstoj in Bellamy...

/.

Razpni peroti, Izrael,
 poleti na zemljo,
 pa z roko svojo zâmetno
 zabitani mu oko'... "

In liho dvoje temnih kril
 na zemljo dol hiti,
 visoko tam nad zvezdami
 ob oknu Bog sloni.

Romantična noveleta

Noč pomladna je objela
beli duorec ob potoku;
tam za urdom, iz gozda
prisijal je mrzli mesec.

In v sanjavi mesečini
zasijalo je zidovje
in navzgor polnočne sence
stegle roke so črne.

V sobi, komaj razsvetljeni
je ležala bolna mati,
skoro je že smrt dahnila
na upali ji obraz;

in ob vzglavju mlada žena —
mramornat obraz, lepota
brez življenja, le v očeh
je ugasel truden plamen.

— — — — —

./.

„Dora, glej, kako iz greha
 bi se sreča ti rodila,
 glej, kako bi rože prastle
 iz solzi nekdajših mojih?“

Zmiron vidim liste dneve,
 kot bi jih žinela danes,
 vse krpljenje, vse sovjestno
 Cutim zopet kot dedaj...

Mati moja je jokala,
 vzdihovala in molila,
 sedla pa je kot neznanka
 gledala me in molčala.

Oče moj, z obrazom kolskim
 in od grijeva osimelini,
 stiskal je pesti pred mano:
 „Kdo je oni? Odgovori!“

Jaz pa sem pisala njemu,
 klicala ga kakor slete,
 klicala ga in prosila,
 da me reši iz sramote.

/.

1, žalostno mi je živeti,
 žalostno brez tebe, ^{dragi,} ~~ljubičku~~
 vsi me gledajo kot dujko,
 samo ti si mi ostal.

Glej, saj si dejal mi, ^{dragi,} ~~ljubičku~~
 da se vrneš ~~hitro~~, ~~hitro~~ kmalu, kmalu,
 in me pred altar povedeš —
 pridi k meni, zapuščeni.

In pislo' je bilo pisano,
 vse dišee po parfumu,
 z zlatim robom naokoli;
 pisano pa je pisal on.

1, Ni mogoce, draga moja,
 ni mogoce; ah, verjemi,
 da sem jokal kakor dekle,
 ali draga — ni mogoce.

Res bi rad pokihel k tebi,
 ali služba, to je služba
 in ~~soj~~ verjemi, ni denotek
 oddahniti si ne morem.

/.

Ta naposled — ali prosim,
da seži za glò ne vzameš —
mislim, da bi tebe, draga,
jaz osrečiti ne mogel.

Pac' te ljubim kakor nekdaj;
ali prvo, so je meni
svoja sreča — glej, in zrujo
hočem darovati svojo...

In pozneje me zaprosi
zavnes mojega očeta;
pravil je, da je zaljubljen
v mirni, blede moj obraz.

Ne jokala, ne prosila,
nisem se branila starca;
vsi so z rãmenj majali;
gledali so čudom name:

, Tako lepa se in mlada...'
Ali oče moj je hotel
in jaz trudna in brezčutna
šla sem s starcem pred oltar.

/.

Ali stunda in bojazni
 mogla nisem udusiti;
 kot stisk sem vztrepetala
 kadar se me je dotaknil.

Ta njegov soluni pogled
 iz oči vodenih, mirnih;
 to ledeno, trdo lice,
 kakor lito iz železa!

Videl je moj stisk in stund
 in sočustvom mi je vračal.
 Tisti čas je bilo meni
 kakor sta živim v skoviti.

Kadar so v očeh gorele
 solze ob spominu nate,
 kadar je gledel obraz moj
 od bolesti, od kesanja -

stopil je moj mož pred mene,
 gladil me z roko po licu;
 Ah pogled, kako si krasna,
 ženka moja, kadar plakaš!!

/.

Jaz pa sem sklenila rōke:
 , dragi mi dete, če me ljubiš,
 kaj sem ti storila, dragi? '
 in klečala sem pred njim.

Bog odpusti mi brezčnost,
 jaz mu nisem odpustila:
 mame, mojega otroka
 je izfil sovratno svoje.

Svojo težko, bledo rōko
 vadel je žaljenje svoje;
 zapuščenega otroka
 dal je rōkam neljubim.

Koliko noči nemirno
 gledala sem se pred sabo
 vso razplakano, nesrečno,
 in jokala sem s seboj...

In jeseni
~~opoldne~~ proti 4 uram
 vrne se domov iz mesta;
 po večerji pride k meni
 pa nagurni mi smehlja je:

, Skoro da bi bil pozabil:
 Dora se pogledavljala ... veš-li?
 julci je poroka njena;
 mož je sicer malo star

a bogat je! Kakšna škoda,
 da ne moreš z mano v mesto;
 pa bolehu si in nečim,
 da se mi kakó vzneemirjaš.'

Meni je zatalo srce
 od sovraštva, od bolesti;
 in v očeh njegovih globokih
 bele sem našlo dvojno...

Tretjo noč po onem dnevu
 prišel je domni ves kruden;
 vozil se je v mrzli noči
 vroč, pijan in pol razgaljen.

Legel je in je murl.
 In pomisli: ko je ležal,
 niti ene gorka solza
 ni mi padla na obraz...

./

Hladni, mrzli duh njegov
 pa ostal je poleg mene;
 spremljal me je z globnim smehom
 po tih mrtvih, temnih sobah.

— In nočoj, v ^{poslednjih urah,} ~~teh urah zadnjih~~
 spet me gleda porogljivo
 iz oči ugaslih svojih,
 iz bolečnega obraza;
~~gleda me žaljenje svo~~
 gleda me žaljenje svoje
 brez veselja, brez pomladi;
 z vso ljubeznijo brezupno,
 z vsem krpljenjem neizmerim ... "

Skrogi polodpelo okno
 diha nočni zrak sprojni;
 kakor iz daljane daljine
 čuje se šepet valov.

— — — — —
 „Dora ... Dora! ... To so ženske:
 blebetanje, vzdihovanje!
 jaz te čakam; jutri zgoraj
 se odpeljena domov!“

/.

Izra temne portijere
zahrščal je glas starikov;
Dora vstane; od sovražstva
zablješče se ji oči!

Svečanoost v Varšavi.

Ob odkritju spomenika
Mickiewiczevega, l. 1898.

Nobena ustna niso se zgenila,
nobena solza ni oči rosila;
nad zemljo poljsko plavala je smrt.

Narod je mrtel.

Na njem leži mrtvaški prst,
ugrtele so oči globoke,
na prsih sklenjene so vele rōke,
na licih je ostala črna kri.

Narod je mrtel,

sam v bajonetih carjevih okvirju
na odru okrnuljenem leži,
ob njem stojé opričniki v špalirju.

En sam klenotek, en kratek hip —
vzdrhtel je na odru mramornu kips
in lica blede so se nasmešljala,
in ustna mrtva so vzbepetala,
selpile so se za klenotek oči,

/.

Zareče, globoke oči...

Zavele so pesmi nad gozdovi
in zmagovalni, ponosni glasovi
so vstali iz molka mrtvaškega.

Narod je mrtel.

Mrtvaški prst težko na njem leži,
ngasle so oči globoke,
na prstih sklenjene so vele rōke,
na licih je ostala črna kri.

A tam pod prstom se pesmi glasijo
in rane globoke krvavijo
in ranjena srca čakajo...

Nobena ustna niso se zgenila -
streljajle v ta mrtvaški molk!
Hej, kak se tam stiskajo pesti,
kako se bleščijo ponosni oči -
kot lisice rosnih mečev.

O Veliki noči leta tisoč osemsto
 desetindeveddesetega so napravili velik
 ogenj in v njem so zgorele vse moje
 pesmi, vse napisane in še ne napisane.
 Resnično, vse moje še neperajene
 pesmi so zgorele takrat; pisal je
 velik ogenj in je spalil tiste ponižne
 cvetove, seveda so dobro podrli
 iz prsti in ki bi se morda pozneje,
 pod bolj toplim solncem nego jim
 je sijalo v tistih zelo žalostnih
 časih in v milejšem vetru nego je
 pihal takrat preko mojega nesrečnega
 življenja, razcveteli v prijetne,
 čedne, ponižne rožice, ki bi najbrž
 ne sile blagodišnega blagoslova
 posebno daleč naokoli, ali ki bi
 vendar prijazno in skromno požela
 vile popotnika, če bi pisal slučajno
 mimo in bi se ozrl nanje. Tako
 spaljene so se mi smilile ubogi cvetovi
 in zbral sem kar je še ostalo,
 z gentijino ljubeznijo, s kresno roko,
 ker sem povezal z nekoliko že
 obledelim srčkom sentimentalnosti;
 ki se mi je zginom tako lepo podala.
 Morda živi v tej ali oni pokrajini

naše domovina ~~tega~~ ljubezniva duša,
 ki se ji ho zgodelo - četudi iz samega
 sočutja in iz lihe naklonjenosti do
 mene - da diha iz tega skrivnega šopka
 se zmirom duh vijolic, ki so
 nekdanj cvetele.

*

Kakšno je bilo tisto življenje,
 ki me je sredi njega zadelo prokletstvo
 iz Ljubljane! Sanje, sanje! Prekleto,
 prijatelji, pol lepe, pol skrivne,
 ki si jo kličem v spomin, kadu je
 tieba, da sem sam sebe vesel. In tega
 je tieba mnogokdaj! Če je bilo človeka
 mogoče, da je prišel sam Bog sredi
 krko preko tako dolge, tako ozke in
 vse polomljene brvi, sredi noči, brez
 opore, brez moči in brez volje, - kako
 bi ne prestopil gladke ~~to~~ plitvih
 jarkov, ki križajo črni, ponepotebni
 to grapavo pot?

Jatikal sem oči, da bi ne videl
 blada, ki sem gazil v njem do kolen in
 ki me je tako vsega ostrupilo, da
 se pogruja še danes umazane pege.
 Sanje, sanje! Komaj sem se vedel,
 kdaj hodijo nože in komaj sem čutil,
 da hodijo - spletkale so se pač in

prezibale so se le iz navade - in moje
 oči so bile ~~leže~~ zrtisnjene in so
 nendar gledale tako Pinoko in jeno,
 ~ brezkončnost. Morala je biti v tisti
 brezkončni lepoti, ki so jo gledale moje
 zrtisnjene oči, ~~leže~~ od izhoda do
 zakada zrtisana svetla post, ki je begala
 gori na oboku ~~med gredami~~ natanko
 disto smer, kakor ožka in polomljena
 brv, ki so omahovale preko njene
 moje noge; in le zategadelj sem morala
 prišel preko te brvi, nam Bog vedi
 kako! Da sem odprl oči, bi pač ne
 prišel nikoli.

V sanjah je bilo moje resnično
 življenje, ne ono, ki se je vlekle
 po lužah; to sem zatajil in ga ne
 poznam več, ni bilo moje. Straš,
 strahovi! Vse, kar imam lepega in
 dobrega iz svoje preteklosti, je vraslo
 iz sanj, iz tega mojega pravega, ~~pravega~~
~~pravega~~ življenja, ki je moja veliko
 vredna lastnina in ne lastnina
 druge, ki staja in jemlje. Triste
 človeka, ki ga je doletelo prokletstvo
 iz Ljubljane in ki se je potepal
 po predmestnih ulicah, ves hladen
 in neurečen, sem ostavil nekje
 v zakajeni begunci. Tam naj preni
 stigne svoje prokletstvo in naj

89 #

glede, kako ho spravit. Jaz ne odgo-
varjam zanj, če se ^{ti} nedolžni ljudje
izgledajo ~~ali~~ nad njim.

*

Najbolj je hudo človeku, če ne more
grešiti. Kolika slast je v grehu in
koliko večja je v krepenenju po njem!
Človek oboji, če greši kar kjer v en dan,
brez pravega premiselke in brez modre
zmernosti. Tako nepremišljeno in
nezumno grešenje je popolnoma neestetično
v objektivnem oziru in v subjektivnem
oziru skoro čisto ~~brezgaštevno~~ brezslastno,
bolj navada nego zavestno ~~to~~ ^{po} poželuje
po prepovedanem, to se pravi lepem;
~~in vedla njegova narava~~ ne zavedajo
se taki grešniki, da greše in se ne
vesele in se tudi ne kesajo, temveč
greše nenomer dalje, kakor da bi
indaktili ali spravljalili kakšno drugo
^{navadno} vsakdanje delo. To se nikakor ne
smé odlohravati in je mnogi veliki
filozofi in izvedenci so se izrazili
~~o podobnem smislu~~ s krpko grajo
o grešnosti le vrste. ~~Ali to je, ker~~
~~ne vedo tihi grešniki ne beró filozofični~~
~~spiser in po človeška narava je tako~~
~~slaba!~~ ~~Le~~ malo jih je, ki imajo toliko
Ali le

krepke volje, da brzdajo ~~svoje~~ ⁹⁰poželje,
 da se igrajo s svojim brepenenjem,
 da čakajo in se umikajo, ko bi radi
 hiteli napredi; da si s slastjo polno
 * kolektive sami stavijo plotove in
 jih ~~podirajo~~ ^{3 desnice} z levega postirajo, dokler
 napoved ne omahnejo, dokler se
 ne zgrudijo, ne oneverstijo, veselo
 premergani. In malo jih je, ki užirajo
 celo v kesanju ter ga pretvarijo polagoma
 v svojem srcu v obliko novega brepenenja
 po novem grehu, * iz katerega se rodi
 potem novo kesanje, — zmikom nove
 pomladi in nova jesen, zmikom novo
 življenje.....

Kako strašno je človeku, ki mu je
 življenje megla in mrak, ki kava
 po svedu okoli, kakor ob vlažni,
 dolgočasni jesenski noči po enakovernih
 ulicah neznanega mesta. Ulicam ni
 konca, kižajo se od izhoda do zahoda,
 hiše velike in lihe, spolzek brodar.
 Kloni glavo, stisne rameni — pristo
 je v njegovi duši, vso lepoto mu
 je izpila iz nje gluha praznoba nekoli.
 Spozna da je sam in pozabljen,
 siromak na cesti.

Ali takrat se malakko zgane
 v njegovem srcu, če se ^{giblje} ~~zdravilna~~ ~~ga~~
 in se širi, — toplota se mu razlije

po belezu. Nič več ni mesta, ne ulic
nikjer, ne spozkega klaka, ne dolgo,
časne jesenske noči. Tudi njega
samega ni - čisto drug človek hodi
po čisto drugih krajih. In bistri človek
ni več zavrgen, pozabljen siromak, tako
zavrgen in pozabljen, da nič grešiti
ne more. Odpuša se se mu vrata
v neizmerno lepoto, ki je neizmeren
greh. Tam uživa in se raduje, tam
brpi plemenito ljubljenje, ki je njega
vredno, kesanje, ki je alast shenem,
brepenenje, ki je shenem zadoščenje.
Tako živi šele v sanjah svoje pravo
življenje in oni oblateni, ubožni
človek, ki se je potikal sam in
pozabljen po brezkončnih, meglenih
ulicah, se potika onodod se zmiram,
prav tako, kakor je bil ostel v zaka,
jeni beznici človek, ki je spremljal
mene tako dolgo.

To so bile sanje, ki sem grešil
v njih; ~~ker sem bil takol siromak,~~
~~da grešiti ničem majah. Ali To je~~
bilo šele resničen greh, zakaj grešila
je moja duša z vso zavestjo. Veseljnost
greha sem objemal z vsega močnimi
rokami, vsa lepota je bila moja... Ali
kdo je poznal te sanje, kdo je
~~imel pravo do njih in pravo,~~

~~da bi ne naredil nič izgledatale nad~~
~~manu~~ ^{Ali} Tisti človek, ki je sanjal te
 sanje, je bil v vsem svojem vedenju
 najpoštenejši, najnedolžnejši in
 najmiserljivejši človek na svetu,
 in ni preluzil, da bi se sicer velikih
 duhovnov in farizejev strucale nanj:
 "Glejte grešnika!" Nedolžen je bil
 in hodil je * po meglenih ulicah
 bolan in ubog, tako ubog, da
 niti grešiti ni mogel.

~~Iz same miselnosti pa se~~
~~je pozneje spreobrnil~~
 Moja duša pa se je spajala v greh,
 ki je bil krepost in lepota. Krila
 je v njem kisto belazbo in kisti mir,
 ki more izvirati samo iz čistega
 stedenca. Kdor greši z nedolžno in
 lepostejšnjo dušo, opravi delo, Bogu
 prijetno, in z vsakim grehom se bliža
 popolnosti, se bliža večni lepoti, ki
 je večni greh.

Pel sem po tej poti, ali * ostal
 sem na vredi. Gorje mi, da sem se
 udal morali, součinku, ki zalezuje
 človeka od rojstva. To je bilo po
 politiki ob kistem času, ko so napravili
 v Ljubljani velik ogenj in so sodili
 nad mano veliki duhovni in farizeji.

Ob sistlem času sem odprl oči in
sanje so se izgubile in vse okoli mene
je bilo пусто in prazno.

*

Sanje so se izgubile in ugledal sem
navadno in umazano resničnost. Tisti
verzji, polni sentimentalnosti, duha
vijoličnega in luninih žarkov so mi
danes tako tuji, kakor da bi jih bil
napisal človek, ki sem ga poznal samo
od daleč. Bil je zamljiv, nedolžen in
čist, sentimentalnost je bila njegova
natura, ne samo razpoloženje posebne
ure. Tisti človek je bil še nekoliko
podoben solnčnocičistim, v svojem
najskrivnejšem bistvu dioniziško
veselim dušam, kakor jih poznamo
nekoliko v svoji žalostni zgodovini
in kakor živi njih duaje v delih Ketteja
in Murna. Od daleč je bil podoben
tem dušam, ali še ob pravem času
je zavzel svojo nedolžnost in je
oblatil čistost svoje duše, ki je bila
že takrat nekoliko pregasta. In kakor
je posoda zdaj razbita, oblatena in
grenkoba polna, tako je sama grenkoba,
ki prihaja iz nje.

Ugledal sem navadno in umazano

resničnost in da bi se nedolžna duša
ne zadušila v nji, sem jo prilagodil
skoliscinam ker sem jo temeljito očisto-
pil z gnojnico. Težko' ko mi bilo, če
se pomisli, koliko gnojnice je nastalo.
In dobro je bilo, da sem to storil.

Tisti nedolžni in čisti človek se je
potepal po svetu ves bolan in
nesrečen in poginil bi bil, da se ni
prilagodil, kakor je žalostno poginilo
koliko najlepših duš, ~~je~~ predno so
zrasle v vsi svoji solunski čistoti.

Ali zdaj je post gladko zarisana:
z zmagovalnimi konati v navadnost,
v smedeš vrtkdanjost! Tako drleč
bom se prišel, da bom pisal burke
za predmetne ljudi, da se bom
prevrtil - pisano oblečen clown - na
odru pred debelimi mesarji in njih
~~naticinimi~~ trebušnimi soprogami in
pisal bom dvoumne novele ~~za~~ za
brsko inteligenco. Resnica je, da je
ostalo na moji duši še nekaj
svetlih mest, in dasi se bludim, ne
morem jih zamazati z blatom - zmikom
spet prisijem na dan. Zmikom spet
se mi pogled zastre in gleda nazaj
v nedolžno, čisto mladost, gleda
naprej v neko daljino, svetlo prihodnost,

ki hodí pred mano in se mi umika
neprestano. Imenom se mi je težko, če
pomislim, da bi moral udingati ponosno
lepoto, ki je moja lastnina, v službo
bolstih, po pivu smrečih ljudi in
kudo mi je do smrti, če se spomnim
na svoje sentimentalne verge in na
ure, ki so jih poradile. Ali to je
škodljiva slabost — tudi zadnja
svetla mesta bo treba zamazati; če
hočem živet kakor mnogoteri drugi
ljudje, ki jim je dobro in ki so
v milosti pri Bogu in pri ljudih.

Ni na svetu bolj ~~umane~~ volurnega
~~reza~~ ^{od} clouna, ki se se mi osterel vraga
ponosa in ~~se~~ ^{poslednjih ostankov} sentimentalnost.

*

Tako bi moralo biti; ali miel je
eno in drugo je natura.

Pri več se je bilo moje sice napolnilo
z grenkobo, z dvomi, s sovražstvom in z zavistjo,
da bi mogel preperati čisto in jasnno
kakor krogli slavee. Pri več natanko gledajo
moje ~~razočaranje~~ ^{razočaranje} razočaranje, umazanost
in vrakdanjosti navajene oči; da bi
mogle se kdaj mirno sanjati ter si
domisljati nad stvarmi rojnovarven
pajčolan, ki ga je bilo veliko izpuškov

že davno vzdignilo. Breveč je vse razpokane
in razbito v moji duši, da bi mogli
biti glasovi, ki prihajajo iz nje, polni
in čisti: slisijo se sredi najlepše
pesmi krpavi disarkoidi, sredi lepe melo-
dije se zameje grenek in kudenen smeh.

Ali kljub vsemu temu mi je tako
drlec, ah tako drlec do resničnega filii,
steretva, do sisle ledenomrle, globne
in nizkotne modrosti, ki je last izku-
senih in zdelovalnih ljudi, udomačenih
v klatu in smradu. Jaz mislim, da
nisem rojen za clowna. Kadar bi se
tako prav rad udomačil, kadar ne
vidim nikjer več ne smečnosti, ne
neumnosti, ne umazanosti, kadar bi
rad ~~se~~ prosil seljuncanja vse
sisle ^{ljude}, ki sem jih časih na grod način
zmejal - in vedem ker pišem, dobrim
ljudelem na veselje, sebi ne v zabavo,
sarkast, prijatelji, bi se zjokal nad
samim seboj, kako žalosten je moj
strey. Odložiti moram pero - plot do
neba je med mano in med njimi in
ne preplezal bi ga, če bi plezal celo
večnost.

Takrat spoznam, koliko je še lepega
in dobrega v meni in da ~~sem~~ nisem
zaslužil slabega glasu, ki kadi pred

mano kamar se okrenem. Takrat vidim, da sem poščenega vagabunda, ki je v meni; le za ~~silo~~ veliko silo oblekel v dostojno obleko; ali iz pametnega, miroljubnega in ljudeu prijetelega človeka gleda se zmirom — ob lepih spomladanskih dneh najbolj — vesela in prešerna prvotna natura, vesela in prešerna v vsem svojem vagabundstvu in vs vsem tem življenju, neugod in grenkobe polnem.

Da, ob lepih spomladanskih dneh, ko si je solnce z ljukeguivo, mehko toploto, se snó in poka filistejska skorja in svetloba prikaže na dan. Lahko jo je omagati — in omagel sem jo že karó zelo — ali ngrabit⁴ je ni mogoče; nengreljina je, večna lue.

*

Tako sem torej lepo in jasno povedal, zakaj imam slopedrženje in radost nad svojimi verzji in zakaj jih — četudi s pritiko samezljivostjo — pošiljam vnóvič med ljudi... Človek čuti zadremulje in hipona se mu zgodi, da prikažajo od nekega Bag vediti odkod, pesmi velikonočnih ^{zvonov} ~~glasov~~, pesmi njegove mladosti. Čudovito mehko mu je pri srcu in karó začuti.

jasno kakor nikoli, da mu je nekaj
izginilo, da je živel nekako lepo, vse
lepše življenje, in da tega življenja
ne bo več nazaj. Mlad je bil in
neumen in sentimentalni, — ali solze mu
tekó po ~~lidi~~ mladosti, neumnosti in
sentimentalnosti. In začuti, da to resno
in grenko življenje ni življenje, da je
samo velika in neselopolna zmotà. Jadel
si je bil breme na rami — čemu? Rame
so mu vse ožuljene in srce je polno
grenkobe in nezadovoljnosti. Čemu
resnoba in pehanje? ~~Kaj a more sadit.~~
~~belega — iz nezadovoljnega sveta? Pogleda~~
~~v ogledalo — gube čez in čez in kemne~~
~~oči. To je sad in drugega nič...~~

Ti sentimentalni, launinisti Jarkov
polni^{vergi} se se rodili iz ~~odkritostne~~
mladosti in težko in žalostno mi
je, kadar jih hecem v teh resnicah
in grenkih časih.

*

In zdaj vžame v raki to pol že
sveneli, malo na novo parfumirani
Doppek in prihajam ponizno k tebi,
Minka, da ga sprejmeš. ~~in da me~~
~~nekoliko potolažijo~~ Spodobijo se, da
prihajam k tebi, ker si bila prva,

ki si me z gentljivimi in ljubeznivimi
besedami solajila, ko so me bili obsedli
veliki duhovni in farizeji. Tega, o Minka,
si ne pozabim nikoli; ~~zakaj takrat sem~~
~~spoznal svoje blago in nemiljenost~~
siromak, od vseh pozabljen, sem blodil
po dolgočasnih današnjakih ulicah, ali
ti si pisla in si pogladila moje
razkustlane lase in si mi obljubila,
da ostaneš poleg mene v vseh nesrečah
in nezzodah. ~~Cisto maliko in mila mi~~
~~je bilo pri srcu, zakaj sedel sem~~
~~o Minka, da si dobes in postane mislila~~
~~z mano~~ Ali pisla si, ah, samo v duhu;
~~in~~ tudi listik besed nisi iznegovorela
resnično ⁱⁿ zato se pač ~~ta~~ izpolnile
niso.

Jdaj, ko ti priinašam te pol oveneli,
na novo parfumirani šopek, te spo-
minjam, Minka, na neko podobo, ki
mi je zmirom v mislih in ki je gotovo
znana tudi tebi, ker jo pripovedujem
ob vsaki priliki: tako, kakor imajo
nekateri ljudje navado, da ~~izgovarjajo~~
~~kako~~ se poslužujejo zelo pogostoma
besede, ki se jim je posebno priljubila,
ker je naпослед ~~izraz~~ ³² znamenje
njih nature... Sed sem nekod po cesti,
sedi kavnikor, in ves sem bil
pust in žalosten. In takrat pride

mimo kočije, švigne mimo kakor
sanje. Videl sem samo' obraz — bel obraz,
device, velike, zamisljene oči, par
kadrov na čelu in nad nosi. Na glavi
se je svetil florentinski slavniki,
zrasel se je še enkrat iz daljave
in vse je izginilo. To je bil tisti
obraz, ki sem sanjal o njem in ki
sem krepnel po njem — ali glej, švignil
je mimo in izginil je za zmirom.
Toministi, sanje moje duše so izginile
za zmirom. #

Tako, Minka, je šlo vse mimo
mene. In mladost in življenje in
ljubezen — vse je šlo mimo mene...

Ka Dunaju, o Svētici 1902.

Kje so zdaj listi zeleni kroviki,
kje je kisti svetli florentinski
slamnik in kje so velike, zamisljene
oci, ki sem jih videl samo enkrat
in jih ne bom videl nikoli več!...
~~Ne je Peter O. Minka, sprosti mi,~~
da ti poklanjam da polovneli
Doprek z resnimi oči in ~~st~~
s tako sentimentalnimi besedami,
kakor sem se jih bil skoro že
odvrdel. Toda pomisli, Minka, so